

IB

23 APR. 2015

Oude waten

Beh. Ambt.:
Streefdat.:
Afschr.: Raad / B&W
B.V.O.:

Gemeente Woerden 15.008476

Registratiedatum: 24/04/2015
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Digitale archivering

ons kenmerk
ECSD/U201500642datum
22 april 2015

LBR 15/025

Samenvatting

Om ervoor te zorgen dat digitale informatie duurzaam bewaard en toegankelijk blijft moet de archivering verbeterd en gemoderniseerd worden. Duurzame toegankelijkheid van digitale informatie biedt ook belangrijke kansen om open overheid te bevorderen. Vanuit het samenwerkingsproject Archiefinnovatie Decentrale Overheden (AIDO) van VNG, IPO en Unie van Waterschappen worden de decentrale overheden hierbij ondersteund. In de ledenbrief wordt ingegaan op een aantal producten en activiteiten van AIDO.

- Het KING rapport Functionaliteit e-depot decentrale overheden brengt praktijkvoorbeelden in beeld en biedt een kader voor het maken van keuzes voor de inrichting van een e-depotvoorziening.
- De kwaliteit van de informatiehuishouding kan structureel worden verbeterd door onder meer het instellen van een Strategische Informatieoverleg (SIO). Door AIDO is een handreiking uitgebracht dat ingaat op de meerwaarde van een SIO en de wijze waarop deze ingericht kan worden.
- Mevrouw M. Wiebosch-Steeman (oud-burgemeester) is benoemd tot Ambassadeur voor archiefinnovatie. U kunt met haar contact opnemen als u wilt klankborden over de aanpak. De doelstelling van AIDO wordt tevens ondersteund door een oproep van een aantal bestuurders.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 1
betreft Digitale archivering	ons kenmerk ECSD/U201500642 LBR 15/025	datum 22 april 2015

Geacht college en gemeenteraad,

De digitalisering stelt gemeenten voor de uitdaging om informatie duurzaam te bewaren en toegankelijk te houden. Daarbij biedt deze ontwikkeling belangrijke kansen om open overheid te bevorderen. Bij het bereiken van duurzame toegankelijkheid van digitale informatie worden de decentrale overheden ondersteund door het samenwerkingsproject Archiefinnovatie Decentrale Overheden (AIDO) van VNG, IPO en Unie van Waterschappen (UvW). AIDO werkt nauw samen met het programma Archief2020¹, dat in opdracht van OCW door de algemene rijksarchivaris wordt uitgevoerd. Hierbij informeren wij u over de instrumenten die AIDO ontwikkeld heeft en de benoeming van de ambassadeur voor archiefinnovatie.

Onvindbare informatie

Digitale informatie is moeilijker in de tijd te bewaren. Cruciale informatie kan verloren gaan of onvindbaar blijken. Dat vormt een risico met potentieel negatieve gevolgen voor de verantwoording aan de burger en de gemeenteraad. Het is dus groot van belang om de digitale informatiehuishouding en archivering op orde te hebben. De digitale dossier- en archiefvorming verdient bij de gemeenten 'aanzienlijke verbetering', zo concludeert ICTU in het onderzoek "*Nulmeting digitale archiefvorming en -beheer bij decentrale archiefvormers: door de ooggharen bekeken (2014)*".² Dossiers zijn incompleet, informatie is versnipperd en men vergeet vaak onderdelen zoals e-mail, te bewaren. Volgens het ICTU is de situatie zodanig dat de archiefvorming nergens volledig authentiek en betrouwbaar is, of het nu digitaal of papier is.

¹ Voor meer informatie zie <http://www.archief2020.nl/>

² <http://www.archief2020.nl/downloads/nulmeting-digitale-archiefvorming-en-beheer-bij-decentrale-archiefvormers>

Duurzame digitale toegankelijkheid

Om duurzame toegankelijkheid van (digitale) informatie te borgen moet eerst moet de informatievoorziening in de eigen organisatie op orde zijn. De kwaliteit van de informatiehuishouding kan structureel worden verbeterd door onder meer het instellen van een Strategische Informatieoverleg (SIO). Een SIO is een ambtelijk overleg waarbij alle benodigde deskundigheid op het gebied informatiehuishouding betrokken is en die besluiten neemt op het gebied van archivering.³

Een specifiek onderdeel van de aanpak is het ontwikkelen van een strategie om aan te sluiten op een zogenoemde e-depotvoorziening, waarin informatie duurzaam wordt opgeslagen en ontsloten. Door informatie vroegtijdig naar een e-depot over te brengen en deze openbaar te maken kan informatie sneller gedeeld worden. Daarvan kunnen burgers, maar ook onderzoekers en ondernemers profiteren.

Overigens moet de te bewaren informatie aan de eisen van opslag in een e-depot voldoen, zoals metadatering. Zo lang dat niet op orde is, heeft aansluiting geen zin. Hiervoor is een standaard ontwikkeld: het Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden (TMLO). Deze standaard bevordert ook uitwisseling van informatie tussen de overheden⁴.

KING onderzoek functionaliteit e-depot

Decentrale overheden kunnen zelf bepalen welke informatie op welke manier zij aanbieden en waar deze duurzaam bewaard moet worden. AIDO heeft een denkkader ontwikkeld voor het maken van de keuzes die in overleg met de aanbieders van e-depot moeten worden gemaakt. Het KING Onderzoek *"Functionaliteit e-depot decentrale overheden"*

http://www.vng.nl/files/vng/20150324_onderzoek-functionaliteit-e-depot.pdf biedt tevens een overzicht van bestaande praktijkvoorbeelden en de pilots die zijn ondersteund vanuit het programma Archief2020. Een aantal Regionale Historische Centra (in samenwerking met het Nationaal Archief) en streekarchieven is momenteel bezig met de ontwikkeling van een e-depot. De grote stadsarchieven van de gemeenten Rotterdam en Amsterdam beschikken al over zo'n voorziening. Deze archiefinstellingen staan open voor samenwerking met andere gemeenten. Samenwerking verdient aanbeveling. Het realiseren van een e-depot op een betaalbare en kwalitatief hoge wijze, vraagt om bundeling van kracht en kennis in de regio of daarbuiten.

Strategische Informatieoverleg

Om u te ondersteunen bij de inrichting van een SIO heeft AIDO een handreiking laten opstellen door een projectgroep bestaande uit experts uit de decentrale overheden.

<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/cultuur-en-sport/archieven-en-musea/publicaties/handreiking-strategisch-informatieoverleg-sio>

Het SIO kan bijdragen aan het inspelen op maatschappelijke en beleidsontwikkelingen door de

³ Zie ledenbrief van 13 maart 2013, Lbr. 13/021

⁴ Zie ledenbrief van 14 september 2014, Lbr. 14/064. Archief2020 zal de komende tijd implementatie van het TMLO gaan ondersteunen.

buitenwereld (burgers en bedrijven) en de binnenwereld (bestuur, interne ambtelijke organisatie) rondom informatiebeleid beter met elkaar te verbinden. In de handreiking zijn verschillende

varianten voor het SIO uitgewerkt, als vertrekpunt voor de inrichting van een overleg dat aansluit bij de lokale situatie.

Ambassadeur

Mevrouw M. Wiebosch-Steeman (oud-burgemeester) is benoemd tot ambassadeur voor archiefinnovatie. Zij zal het belang van dit onderwerp toelichten en uitdragen. Als u interesse heeft in een gesprek met haar, kunt u contact opnemen met Robert Wester van AIDO (telefoon: 06 - 15891676 en e-mail: archieff@vng.nl).

Collegiale oproep

Hierbij treft u een brief aan van een aantal betrokken bestuurders uit gemeenten, provincies en waterschappen, die de aanpak van AIDO steunen. Zij roepen u op om in actie te komen om duurzame digitale toegankelijkheid van informatie te borgen.

Handreiking Kwaliteitssysteem

Vanuit AIDO zullen de komende tijd meer instrumenten worden ontwikkeld. Aan het eind van 2015 zal een Handreiking Kwaliteitssysteem Informatiebeheer worden opgeleverd. Deze handreiking zal u ondersteuning bieden bij het voldoen aan de verplichting in artikel 16 Archiefregeling om een dergelijk kwaliteitssysteem toe te passen. Bij de ontwikkeling wordt samenwerkt met het project Normenkader Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie van het ministerie van OCW.

Slot

Wij gaan ervan uit dat het project AIDO en bovengenoemde producten u behulpzaam zullen zijn bij de ontwikkeling van uw strategie om digitale informatie duurzaam toegankelijk te houden.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens

Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.

Aan het college van burgemeester en wethouders
Aan het college van gedeputeerde staten
Aan het college van dijkgraaf en heemraden
Aan het dagelijks bestuur

Doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
onderwerp	ons kenmerk	Datum
voorkom digitale dementie		2 april 2015

Beste collega,

De ontwikkeling van de digitale dienstverlening vindt in hoog tempo plaats. Het programma Digitaal 2017 van het ministerie van BZK stelt dat bedrijven en burgers uiterlijk in 2017 zaken die ze met de overheid doen digitaal kunnen afhandelen. De nieuwe Omgevingswet zal de decentrale overheden verplichten om alle informatie over de openbare ruimte digitaal te ontsluiten. Deze ontwikkelingen stellen eisen aan de informatiehuishouding van de decentrale overheden. Realisatie van een transparante en een duurzaam toegankelijke informatievoorziening is hard nodig.

Digitaal geheugenverlies

Papier is geduldig, digitale informatie is vluchtig. Om digitale informatie ook na jaren nog te kunnen raadplegen moeten veranderingen in programmatuur actief bijgehouden worden. Anders dan bij informatie op papier, dient bij digitale informatie al bij het ontstaan nagedacht te worden over de archivering. Anders bestaat het risico dat informatie niet kan worden terug gevonden of in de context kan worden geïnterpreteerd. De digitale dossier- en archiefvorming bij decentrale overheden is volgens het ICTU echter niet op orde.¹ Hierdoor dreigt een 'gat in het geheugen' van de overheid te ontstaan. Dat heeft gevolgen. Als de informatie niet op orde is, is het lastig het overheidshandelen voor het controlerend orgaan en de burger te reconstrueren. Overheidsinformatie en data vertegenwoordigen ook een grote economische waarde. Onvindbare informatie zorgt voor schade bij burgers, ondernemers en decentrale overheden zelf.

Kansen voor open overheid

Duurzame toegankelijkheid van digitale informatie biedt kansen voor de moderne overheid. Burgers, bedrijven en journalisten eisen dat informatie beschikbaar en openbaar toegankelijk is en hebben met de Wet openbaarheid van bestuur een middel waarmee overheden onder druk wordt gezet. Door snel over informatie te kunnen beschikken loopt de verantwoording aan toezichthouders soepeler. Door informatie actief openbaar te maken worden bronnen efficiënter gehanteerd en zijn deze voor

¹ Nulmeting digitale archiefvorming en -beheer bij decentrale archiefvormers: door de oogharen bekeken', ICTU, 2014. <http://www.archief2020.nl/downloads/nulmeting-digitale-archiefvorming-en-beheer-bij-decentrale-archiefvormers>

iedereen toegankelijk. Door informatie vervroegd over te brengen naar de archiefbewaarplaats en deze informatie tegelijkertijd openbaar te maken kan bijgedragen worden aan een meer transparante overheid.

Ontwikkeling e-depotvoorzieningen en standaarden

Vanuit het programma Archief2020 en het project Archiefinnovatie Decentrale Overheden (AIDO) van IPO, UvW en VNG wordt een instrumentarium ontwikkeld om de uitdaging van archiefinnovatie aan te gaan. AIDO bracht de ontwikkeling van digitale archiefbewaarplaatsen, e-depots, in beeld in het '*Onderzoek functionaliteit e-depot decentrale overheden*'.² Een gezamenlijke aanpak van de overheden is ook nodig om informatie in ketens met elkaar te delen. Er worden gemeenschappelijke standaarden ontwikkeld, zoals het Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden (TMLO) die bijdraagt aan de toegankelijkheid van informatie. Er zullen de komende tijd meer instrumenten beschikbaar komen die het ons makkelijker zullen maken onze informatievoorziening beter toegankelijk te maken en te houden.

Wat moet er gebeuren?

Om duurzame digitale toegankelijkheid te borgen is het van belang eerst de informatiehuishouding op orde te brengen. Een belangrijk onderdeel hiervan vormt de implementatie van het TMLO.

In de tweede plaats moeten er stappen genomen worden om een e-depotvoorziening te realiseren. Decentrale overheden kunnen zelf bepalen welke informatie op welke manier zij aanbieden en waar deze duurzaam bewaard moet worden. AIDO heeft een denkkader ontwikkeld voor het maken van keuzes. Samenwerking is hierbij onontbeerlijk. De aanpak vraagt om slimme allianties en bundeling van kracht en kennis.

Oproep

Onvindbare informatie zal ertoe leiden dat de eerste twintig jaar van deze eeuw de slechtst gedocumenteerde ooit worden. Belangrijk cultureel erfgoed zal hiermee verloren gaan. Alleen wanneer u duurzame digitale toegankelijkheid op de bestuurlijke agenda zet, kunnen we de dreiging van digitale dementie afwenden. Niet alleen om aan een wettelijke verplichting te voldoen, maar ook om goede dienstverlening aan de burger te garanderen.

Wij roepen u op om in actie te komen om de kwaliteit van de archivering en informatievoorziening te verbeteren. Ontwikkel, samen met collega-bestuurders in de regio of provincie, een gezamenlijke strategie om een e-depotvoorziening te realiseren. De coalitieonderhandelingen bij provincies en waterschappen vormen een uitgelezen kans om aandacht voor dit onderwerp tot uiting te brengen in nieuwe collegeprogramma's.

Ambassadeur

Heeft u de behoefte om op bestuurlijk niveau over archiefinnovatie te klankborden? Mevrouw Wiebosch-Steeman (oud-burgemeester, oud-lid van provinciale staten en oud-hoogheemraad), fungeert als ambassadeur voor archiefinnovatie. Als u interesse heeft in een gesprek met haar kunt u contact opnemen met Robert Wester van AIDO (telefoon: 06 -15891676 en e-mail: archieff@vng.nl) U kunt bij hem ook terecht als u een andere vraag of opmerking heeft naar aanleiding van deze oproep of een best practice onder de aandacht wilt brengen.

² Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) '*Onderzoek functionaliteit e-depot decentrale overheden*' 2015 <http://www.vng.nl/files/vng/20150205-e-depot-eindrapport.pdf>

Hoogachtend,

Gemeenten

drs. J.A. de Bat
Wethouder gemeente Goes

F.T.J.M. Backhuijs
Burgemeester gemeente Nieuwegein

W.J.G. Delissen-van Tongerlo
Burgemeester gemeente Peel en Maas

Waterschappen

ing. J.M. Geluk
Dijkgraaf waterschap Hollandse Delta

mr. J.H. Oosters
Dijkgraaf hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard

mr. M.A.P. van Haersma Buma
Dijkgraaf hoogheemraadschap Delfland

Provincies

drs. A.T.B. Bijleveld-Schouten
Commissaris van de Koning provincie Overijssel

drs. J.M.M. Polman
Commissaris van de Koning provincie Zeeland